

กลยุทธ์อาสา **สร้างภูมิคุ้มกัน** พลอศกัย 'เฮ' โรฮัน

: การพัฒนากลยุทธ์จัดการปัญหาเฮโรอีนในกลุ่มเด็กเยาวชน

ด้วยหลักพุทธธรรมกับศาสตร์พระราชา (มิติลดอุปสงค์)

(ปรับแก้ไข - 2567)

โดย ดร.พิศมัย ทองเที่ยง ผู้เขียน

ผอ.พรภณ พงษ์เพชร, ผอ.สมบัติ เทพเสนา, ผอ.สุพจน์ ชูติดำรง และดร.ชูลีพร พิเศษกุล ที่ปรึกษา

เว็บไซต์คลังข้อมูลดิจิทัลด้านคุณธรรมความดี ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

<https://dl.moralcenter.or.th> และ App. Moral Touch

รูปภาพ <https://www.flaticon.com/> สนับสนุนโดยหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

QR Code คลังองค์ความรู้-พิศมัย

กลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกัน 'เฮ' โรอิน

: การพัฒนากลยุทธ์จัดการปัญหาเฮโรอินในกลุ่มเด็กเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมกับศาสตร์พระราชา (มิติลดอุปสงค์)
(ปรับแก้ไข - 2567)

ดร.พิศมัย ทองเที่ยง¹ ผู้เขียน

ผอ.พรภณ พงษ์เพชร², ผอ.สมบัติ เทพเสนา³, ผอ.สุพจน์ ชูติดำรง⁴ และดร.ชุลีพร พิเศษกุล⁵ ที่ปรึกษา

1. โจทย์ปัญหา? เด็กใช้สารเสพติดเรียกว่า “แบ่ง” โดยไม่รู้ว่าเป็นเฮโรอิน

ปัญหาเฮโรอินเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ จากสถานการณ์ยาเสพติดโลกล่าสุดของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime: UNODC) ประมาณการผู้เข้ายาเสพติดจากทั่วโลก ปี พ.ศ. 2565 จำนวน 292 ล้านคน มีการใช้สารกลุ่มโอปิออยด์ (รวมถึงเฮโรอิน) 60 ล้านคน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความผิดปกติในการใช้ยาเสพติดถึง 64 ล้านคน และ 1 ใน 11 เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด และในทวีปเอเชียมีผู้เข้าบำบัดรักษายาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 12 โดยร้อยละ 14 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี และเข้ารับการบำบัดรักษาครั้งแรกในสารกลุ่มโอปิออยด์ถึงร้อยละ 34 เป็นอันดับ 2 รองจากสารกระตุ้นประสาทกลุ่มประเภทแอมเฟตามีน ซึ่งจากข้อมูลศูนย์ความร่วมมือด้านยาเสพติดอาเซียน (ASEAN Narcotics Cooperation Center: ASEAN-NARCO) ในปี พ.ศ. 2565 เฮโรอินเป็น 1 ใน 8 ตัวยาเสพติดที่มีปัญหาในภูมิภาคอาเซียน โดยมีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาทั้งหมด 5.68 แสนคน เป็นสารกลุ่มโอปิเอต/โอปิออยด์ 3.99 หมื่นคน ส่วนใหญ่เป็นผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเฮโรอินถึงร้อยละ 91.7 สำหรับประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดทั้งหมด 100,986 คน เป็นเฮโรอิน 4,847 คน และข้อมูลจาก UNODC วิเคราะห์สารเสพติดสังเคราะห์ในภูมิภาคเอเชีย พบเฮโรอินเป็น 1 ใน 6 ตัวสารเสพติดสังเคราะห์ที่ต้องเฝ้าระวังในประเทศไทย ปัจจุบันในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จากข้อมูลข่าว ป.ป.ส. เกี่ยวกับการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยสะท้อนสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของเฮโรอินให้ข้อมูลในระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) ว่ามีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเฮโรอิน 6,160 คน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี เชียงใหม่ เชียงราย และสงขลา

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) จึงได้สนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาเฮโรอินในกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ สอดรับกับแผนปฏิบัติการภายใต้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหายาเสพติด และป้องกันประชาชน

¹ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. <Email: phitsamait@oncb.go.th>

² นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.

³ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาสารสนเทศด้านลดอุปสงค์ สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.

⁴ ผู้อำนวยการส่วนประสานงานบำบัดรักษายาเสพติด สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.

⁵ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.

ทุกช่วงวัยไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พร้อมจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาเฮโรอีน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2567 โดยพลตำรวจโท ภาณุรัตน์ หลักบุญ เลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นประธานกล่าวเปิด ณ สำนักงาน ป.ป.ส. (ดินแดง) และผ่านทาง Facebook live ผู้เข้าร่วมประชุมมีทั้งออนไลน์ (Onsite) และออนไลน์ (Online) ได้แก่ หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในส่วนกลาง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เพื่อให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องนำองค์ความรู้จากผลงานวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนมาตรการและแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม และทันสถานการณ์ พร้อมทั้ง กลุ่มเด็กเยาวชน ประชาชนทั่วไป ได้ตระหนักรู้ถึงโทษพิษภัยเฮโรอีน และมีส่วนร่วมเฝ้าระวัง ป้องกันตนเอง พร้อมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ปลอดภัยเฮโรอีน จากผลงานวิจัย พบว่า เด็กใช้สารเสพติดเรียกว่า “แป้ง” โดยไม่รู้ว่าเป็นเฮโรอีน แนวโน้มเด็กเยาวชนเริ่มใช้เฮโรอีนอายุน้อยลง และครอบครัวมีส่วนสำคัญช่วยให้เด็กเยาวชนเลิกใช้เฮโรอีนได้

จากองค์ความรู้ในเวทีนำเสนอผลงานวิจัย การเข้าร่วมประชุมรับฟังข้อคิดเห็นผลงานวิจัยพื้นที่ภาคตะวันตก ร่วมกับประสบการณ์ทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมา ผู้เขียนจึงได้ต่อยอดสังเคราะห์ องค์ความรู้นี้ร่วมกับกรอบแนวคิดหลักสังคหวัตถุ 4 ผสานศาสตร์พระราชา หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการทำงานจิตอาสาพระราชทาน พัฒนากลยุทธ์จัดการปัญหาเฮโรอีนในกลุ่มเด็กเยาวชน ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ “กลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกันปลอดภัย ‘เฮ’ โรอีน” วัตถุประสงค์เพื่อเสริมเติมเต็มการจัดการปัญหาเฮโรอีนในกลุ่มเด็กเยาวชนสู่ความสำเร็จตอบโจทย์ในพื้นที่ พร้อมมีการทดลองใช้ต่อยอดนำกรอบแนวทางในกลยุทธ์องค์ความรู้มาปรับประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตจริงในพื้นที่ สร้างเป็นนวัตกรรมจัดการปัญหาฐานรากที่มีคุณค่าในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กเยาวชน โดยกลยุทธ์องค์ความรู้นี้ได้มีการปรับแก้ไขเนื้อหาบางส่วน (ในปี พ.ศ. 2567) ในการขับเคลื่อนงานเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีเครือข่าย/กลไกการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น เป็นการนำหลักการทำงานในพื้นที่ที่มีอยู่หลอมรวมกับกรอบแนวคิดข้างต้นมาช่วยเสริมให้การทำงาน ชีวิต มีความสุขสำเร็จดียิ่ง และมี “กลยุทธ์อาสาพลังดีเลิกเสพติด ‘เฮ’ โรอีน” เติมกรอบแนวทางการเลิกเสพติดเฮโรอีนให้ชัดมากขึ้น ในที่นี้ “ผู้ป่วย” หมายถึง เด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดเข้ารับการบำบัดรักษา หรือผ่านการบำบัดรักษาเฮโรอีน รวมถึงการได้รับหรือผ่านการฟื้นฟูสภาพทางสังคมจากปัญหาเฮโรอีนด้วย ซึ่งมุ่งหวังให้เด็กเยาวชนมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีศักยภาพพร้อมในการแข่งขัน เตรียมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

"เด็กเยาวชนใช้เฮโรอีนเพราะความไม่รู้ มีแนวโน้มใช้เฮโรอีนอายุลดลง ครอบครัวช่วยให้เลิกเฮโรอีนได้"

2. การสังเคราะห์เพื่อพัฒนากลยุทธ์จัดการปัญหาเฮโรอีนในกลุ่มเด็กเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมกับศาสตร์พระราชา (มิติลดอุปสงค์)

จากองค์ความรู้และข้อค้นพบจากเวทีการนำเสนอผลงานวิจัยเกี่ยวกับเฮโรอีน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2567 จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่

1) รายงานการสำรวจสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของเฮโรอีนในกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อหา
มาตรการป้องกันในระดับพื้นที่ โดย ศ.ดร.จิตรลดา อารีย์สันติชัย และ ผศ.ดร.อุษณีย์ พึ่งปาน ศูนย์วิจัยยาเสพติด
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การสำรวจสภาพปัญหาและแนวทางในการป้องกันปัญหา
เฮโรอีนของกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันตก โดย นายเกรียงไกร พึ่งเชื้อ กรรมการบริหารเครือข่าย
องค์กรวิชาการสารเสพติด/มูลนิธิศูนย์วิชาการสารเสพติด (มศวส.)

พร้อมนำข้อค้นพบการเข้าร่วมประชุมให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะผลงานวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์เฮโรอีนในพื้นที่
ภาคตะวันตก เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2567 จังหวัดนครปฐม ร่วมกับประสบการณ์ทำงานป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดที่ผ่านมา ส่งเคราะห์พัฒนากลยุทธ์จัดการปัญหาเฮโรอีนในกลุ่มเด็กเยาวชน โดยนำกรอบ
แนวคิดหลักพุทธธรรม ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน ปิยะวาจา อตถจริยา สมานัตตตา
ของพระโคตมพุทธเจ้า ผสานศาสตร์พระราชา ได้แก่ หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา หลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง การพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ทางหลักวิชาการ คุณธรรม
และหลักชีวิต ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
(ในหลวงรัชกาลที่ 9) สืบสาน รักษา ต่อยอดหลักการทรงงานของพ่อ ด้วยหลักการทำงานจิตอาสาพระราชทาน
ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ในหลวงรัชกาลที่ 10)
บูรณาการคิดสังเคราะห์จากข้างนอกสู่ภายใน (Outside in) สรุปประเด็นเนื้อหาสาระสำคัญในการสังเคราะห์ได้
ดังตารางข้างล่างนี้

ตาราง การสังเคราะห์ประเด็นเนื้อหาเพื่อพัฒนากลยุทธ์จัดการปัญหาเฮโรอีนในกลุ่มเด็กเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรม
กับศาสตร์พระราชา

ที่	ประเด็นเนื้อหา	หลักพุทธธรรม	ศาสตร์พระราชา
1.	ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเฮโรอีน - การให้ความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของเฮโรอีน - การสร้างความตระหนัก ความเชื่อ ความเข้าใจที่ถูกต้อง กฎหมาย และแนวทาง ป้องกันตนเอง - การมีแผนชีวิต เสริมเติมเต็มทักษะการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือก และการปฏิเสธ	ทาน ปิยะวาจา	หลักการเข้าใจ และหลักการ ทำงานจิตอาสาพระราชทาน
2.	การบำบัดรักษาและการลดอันตรายจาก เฮโรอีน - การบำบัดรักษาตามอาการ - การบำบัดรักษาด้วยยา (เมทาโดน) - การให้ความรู้ที่ถูกต้องในการดูแลสุขภาพ - การพยายามลด ละ เลิกใช้เฮโรอีน	ทาน ปิยะวาจา	หลักการเข้าถึง และหลักการ ทำงานจิตอาสาพระราชทาน
3.	การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย	ทาน อตถจริยา	หลักการเข้าถึง หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง

ที่	ประเด็นเนื้อหา	หลักพุทธธรรม	ศาสตร์พระราช
	- การฟื้นฟูสภาพทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ การศึกษา อาชีพ และการสังคมสงเคราะห์ - การให้โอกาส การไม่ตีตรา และการให้กำลังใจ - หลักคิด/หลักปรัชญาในการใช้ชีวิตปกติสุข		และหลักการทำงานจิตอาสา พระราชทาน
4.	การติดตามช่วยเหลือ - ข้อมูลผู้ป่วย (เส้นทางเดินสุขภาพ) - การติดตามช่วยเหลือผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง - การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย	ทาน สมานัตตตา	หลักการพัฒนา และหลักการ ทำงานจิตอาสาพระราชทาน

จากเนื้อหาสาระสำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่ การให้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเฮโรอีน การบำบัดรักษา และลดอันตรายจากเฮโรอีน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย และการติดตามช่วยเหลือ นำมาสังเคราะห์ พัฒนากลยุทธ์จัดการปัญหาเฮโรอีนในกลุ่มเด็กเยาวชนร่วมกับกรอบคิดหลักพุทธธรรมพหุศาสตร์พระราช ประกอบด้วย หลักสังคหวัตถุ 4 (ทาน ปิยะวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา) หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการทำงานจิตอาสาพระราชทาน คิวิเคราะห์เชื่อมโยงพิจารณา ด้วยเหตุผลหลอมรวมจากข้างนอกสู่ภายใน ตกผลึกเป็นองค์ความรู้ “กลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกัน ‘เฮ’ โรอีน” จากภายในสู่ภายนอก (Inside Out) อันเป็นหลักสากลใช้ได้กับส่วนรวม ซึ่งเป็นองค์ความรู้จากข้างล่างขึ้นบน (bottom up)

"สัปดาห์ทศ 4 ๘สานศาสตร์พระราช เป็นกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกัน"

❖ กลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกัน ‘เฮ’ โรอีน

โดยทุกหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมผนึกพลังเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการขับเคลื่อนงานอาสาสร้างภูมิคุ้มกัน ใน 4 กลยุทธ์ย่อย ดังนี้

๕๓1 กลยุทธ์รู้เข้าใจถูกต้องดี: อาสาสร้างความเข้าใจโทษพิษภัยเฮโรอีน (ทาน ปิยะวาจา)

ส่งเสริม สนับสนุน การให้ความรู้ ความตระหนัก ความเชื่อ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโทษพิษภัย กฎหมาย และแนวทางป้องกันตนเองจากเฮโรอีน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมถึงสนับสนุนการจัดทำ แผนชีวิต (กำหนดเป้าหมายในชีวิต) การเสริมเติมเต็มทักษะการแก้ไขปัญหาที่สร้างสรรค์ ทักษะการตัดสินใจ เลือกสิ่งดี และทักษะปฏิเสธเมื่อถูกชวนให้ลองใช้เฮโรอีน โดยรู้ว่าเด็กเยาวชนหรือผู้ป่วยคนไหนควรให้ความช่วยเหลือ/ความรู้เรื่องใด

๕๓2 กลยุทธ์รู้ลดอันตรายเพื่อสุขภาพดี: อาสาเข้าถึงใจลดอันตรายจากเฮโรอีน (ทาน ปิยะวาจา)

ส่งเสริม สนับสนุน การเข้ารับบริการบำบัดรักษาเฮโรอีนในระบบสาธารณสุขด้วยความสมัครใจ โดยให้การบำบัดรักษาตามอาการ หรือการบำบัดด้วยยา (การใช้เมทาโดน) รวมถึงการให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำในเรื่องการดูแลสุขภาพตนเองที่ถูกต้อง มุ่งให้ผู้ป่วยตระหนักเห็นถึงโทษ พิษภัย และอันตรายจาก เฮโรอีน จึงพยายามลด ละ เลิก ใช้เฮโรอีนให้ได้ในที่สุด หรือลดอันตรายจากการใช้เฮโรอีน ด้วยวิธีการรักษา/ การให้ความรู้ที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละคน โดยรู้ว่าผู้ป่วยคนไหนควรให้ความช่วยเหลือด้านใด และความรู้ประเด็นไหน

๒๓3 กลยุทธ์รู้พัฒนาคุณภาพชีวิตดี: อาสาเข้าถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี (ทาน อรรถจริยา)

ส่งเสริม สนับสนุน การบูรณาการการมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วย และฟื้นฟูสภาพทางสังคม (recovery) ที่เอื้อให้ผู้ป่วยอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมถึงการให้โอกาส การไม่ตีตรา การให้กำลังใจผู้ป่วยเห็นคุณค่าในตนเองกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติสุข และสนับสนุนให้ผู้ป่วยดำเนินชีวิตบนทางสายกลางใช้ปัญญาารู้เห็นทำสิ่งดี พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีปลอดภัยเฮโรอื่น โดยรู้ว่าผู้ป่วยคนไหนควรให้ความช่วยเหลือทำประโยชน์ในด้านใดหรือเรื่องไหน ทั้งนี้ ในการให้ความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูสภาพทางสังคม อาทิ

- 1) การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีของผู้ป่วยกับครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน
- 2) การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านสวัสดิการและการสังคมสงเคราะห์ เช่น การให้เงินทุนสงเคราะห์ การให้ที่พักอาศัยชั่วคราว กรณีผู้ป่วย ครอบครัว ไม่พร้อมให้อยู่อาศัยในบ้านของตนเอง หรือกรณีเป็นคนเร่ร่อน รวมถึงการให้เครื่องอุปโภคบริโภค หรือสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของผู้ป่วย
- 3) การให้การศึกษาคือหรือการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเพิ่มโอกาสทางเลือกที่ดีในชีวิต สามารถเลือกทำงานในอนาคตได้ตรงตามที่ต้องการ ตามความสามารถ พร้อมซื่อสัตย์ และสุจริต
- 4) การให้ความช่วยเหลือด้านอาชีพ เช่น การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การให้ทุนประกอบอาชีพ และการรับกลับเข้าทำงาน

๒๓4 กลยุทธ์รู้ติดตามเส้นทางสุขภาพชีวิตดี: อาสาพัฒนาระบบการติดตามช่วยเหลือเส้นทางเดินด้านสุขภาพ (ทาน สมานัตตตา)

สนับสนุน พัฒนาระบบการติดตามช่วยเหลือเส้นทางเดินสุขภาพของผู้ป่วย (patient journey) เริ่มจากการคัดกรอง การลงทะเบียนด้วย Digital ID การให้คำปรึกษาแนะนำ การบำบัดรักษาตามอาการ หรือการบำบัดรักษาด้วยการให้เมทาโดน พร้อมการดำเนินการติดตามช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูสภาพทางสังคมในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการทำงานให้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือ การตั้งกลุ่มไลน์ให้คำปรึกษาแนะนำ ฯลฯ ทั้งนี้ โดยรู้ว่าผู้ป่วยคนไหนควรติดตามให้ความช่วยเหลือด้านใดหรือเรื่องไหน

โดยดำเนินการทั้ง 4 กรอบกลยุทธ์ย่อยข้างต้นนี้ หมุนเวียนเป็นวัฏจักรรอบ เพื่อสร้างความสำเร็จ ยั่งยืนยิ่ง ช่วยให้เด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไปมีภูมิคุ้มกันยาเสพติด (ปลอดภัยเฮโรอื่น)

"มีความเข้าใจที่ถูกต้อง ลด ละ เลิกใช้ยา พัฒนาการใช้ชีวิต และติดตามเส้นทางเดินสุขภาพ"

❖ การขับเคลื่อนงานกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกันปลอดภัย 'เฮ' โรอื่น

จากกลยุทธ์องค์ความรู้ดังกล่าว ทุกหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลาง ระดับจังหวัด และพื้นที่ ร่วมกันขับเคลื่อนงานกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกันปลอดภัย 'เฮ' โรอื่น ให้เห็นผลจริงในพื้นที่ ดังนี้

1. ส่วนกลาง อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) กรุงเทพมหานคร และสำนักงาน ป.ป.ส. บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนงาน มาตรการ โครงการ แนวทาง

และตัวชี้วัด พร้อมจัดสรรงบประมาณ ขับเคลื่อนงานกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิดีปลอดภัย ‘เฮ’ โรอิน ในมิติภารกิจงานที่ตนเกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 4 กลยุทธ์ย่อย ได้แก่ กลยุทธ์รู้เข้าใจถูกต้องดี กลยุทธ์รู้ลดอันตรายเพื่อสุขภาพดี กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพชีวิตดี และกลยุทธ์รู้ติดตามเส้นทางสุขภาพชีวิตดี โดยผนึกพลังช่วยกันขับเคลื่อนงานกลยุทธ์องค์ความรู้ให้เห็นผลจริงในระดับจังหวัดและพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

2. ระดับจังหวัด อาทิ สำนักงานจังหวัด/สำนักงานเขต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด/เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด กลไกเครือข่ายของ สสส.ระดับจังหวัด และสำนักงาน ปปส.ภาค/สำนักงาน ปปส.กทม. ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัด อำเภอ และตำบลดำเนินการจัดทำโครงการ และกิจกรรมการดำเนินงานภายใต้แผนงาน มาตรการ และแนวทางการดำเนินงานใน 4 กรอบกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิดีปลอดภัย ‘เฮ’ โรอิน ที่ได้รับมอบหมายภารกิจมาจากหน่วยงานภาคีเครือข่ายส่วนกลางของตน นำไปปฏิบัติให้เห็นผลจริงในพื้นที่ดังนี้

1) อาสาส่งเสริมสร้างความเข้าใจโทษพิษภัยเฮโรอิน กฎหมาย แนวทางป้องกันตนเอง พร้อมสนับสนุนจัดทำแผนกำหนดเป้าหมายในชีวิต และเสริมเติมเต็มทักษะการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจเลือก และการปฏิเสธเมื่อถูกชวนให้ลองใช้เฮโรอินให้กับเด็กเยาวชนและผู้ป่วย

2) อาสาส่งเสริมเข้าถึงการลดอันตรายจากเฮโรอิน สนับสนุนการให้ผู้ป่วยสมัครใจเข้ารับการรักษาในระบบสาธารณสุข และการลดอันตรายจากเฮโรอินที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละคน

3) อาสาส่งเสริมเข้าถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี การให้โอกาส การไม่ตีตรา การให้กำลังใจ การฟื้นฟูสภาพทางสังคม และสนับสนุนให้ผู้ป่วยกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติ การใช้ปัญญาจัดดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

4) อาสาพัฒนาระบบการติดตามช่วยเหลือเส้นทางเดินด้านสุขภาพของผู้ป่วย โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวช่วยให้การดำเนินงานง่าย สะดวก รวดเร็ว และคุ้มค่าอย่างต่อเนื่อง

3. ระดับพื้นที่ ครอบครัว โรงเรียน สถานพยาบาล สถานศึกษา ศาสนสถาน สถานประกอบการ และชุมชน ผนึกพลังร่วมเป็นส่วนหนึ่งนำ 4 กรอบกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิดีปลอดภัย ‘เฮ’ โรอิน มาปรับประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตช่วยผู้ป่วยกลับคืนเป็นคนดี ดังนี้

1) รู้จักอาสาเข้าใจให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับโทษพิษภัย กฎหมาย แนวทางป้องกันตนเองจากเฮโรอิน พร้อมสนับสนุนการจัดทำแผนกำหนดเป้าหมายในชีวิต การเสริมเติมเต็มทักษะการแก้ไขปัญหาการตัดสินใจเลือก และการปฏิเสธให้กับสมาชิก เด็กเยาวชน และผู้ป่วยในชุมชนมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

2) รู้จักอาสาชักชวน แนะนำ เข้าถึงใจผู้ป่วยในชุมชนให้สมัครใจเข้ารับการรักษาในระบบสาธารณสุข โดยมีการบำบัดรักษาตามอาการ หรือการบำบัดรักษาด้วยยา (เมทาโดน) พร้อมจูงใจให้ผู้ป่วยตระหนักเห็นถึงโทษ พิษภัย และอันตราย เป็นจุดได้คิดพยายามลด ละ เลิกใช้เฮโรอิน ด้วยวิธีการที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละคน

3) รู้จักอาสาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนเข้าถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและสมาชิกให้ดียิ่งขึ้น โดยช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้ป่วยและสมาชิกทุกคนรู้เห็นดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง พอประมาณ

มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีด้วยความรู้คู่คุณธรรม พร้อมทั้งการให้โอกาส ไม่ตีตรา ให้กำลังใจ สร้างความรัก ความผูกพัน ความสัมพันธ์ที่ดี การสังคมสงเคราะห์ การศึกษา และการสนับสนุนด้านอาชีพที่ช่วยหรือเอื้อให้ผู้ป่วยกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติ

4) รู้จักอาสาพัฒนาการติดตามช่วยเหลือเส้นทางเดินด้านสุขภาพของผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวช่วย เช่น โทรศัพท์มือถือ การตั้งกลุ่มไลน์ เป็นต้น

โดยทั้งนี้ ให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลาง ระดับจังหวัด และพื้นที่ ขับเคลื่อนงาน ดำเนินงาน-ชีวิตใน 4 กรอบกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกันภัย ‘เฮ’ โรอิน หมุนเวียนเป็นวัฏจักรรอรอบสู่ความสำเร็จยั่งยืนยิ่ง

"บูรณาการร่วมกันจัดทำแผนงาน มาตรการ แนวทาง ขับเคลื่อนงาน 4 กรอบกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกัน"

3. ระยะต่อไป: บูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกันภัย ‘เฮ’ โรอิน

จากกลยุทธ์องค์ความรู้ข้างต้น มุ่งหวังให้ทุกองคาพยพทั้งส่วนกลาง ระดับจังหวัด และพื้นที่ ผนึกพลังบูรณาการจัดทำแผนงาน มาตรการ แนวทาง โครงการ และกิจกรรม ขับเคลื่อนงานกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิคุ้มกันภัย ‘เฮ’ โรอิน ใน 4 กรอบกลยุทธ์ย่อย สู่การปฏิบัติจริง เพื่อพบความ “สุขสำเร็จดียิ่ง” ได้แก่

1) รู้อาสาเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพิษพิชภัย กฎหมาย แนวทางป้องกันตนเอง จากเฮโรอิน พร้อมสนับสนุนให้เด็กเยาวชนและผู้ป่วยจัดทำแผนกำหนดเป้าหมายในชีวิต เสริมเติมเต็มทักษะการใช้ชีวิตที่ดี

2) รู้อาสาเพื่อเข้าถึงการบำบัดรักษาและลดอันตรายจากการใช้เฮโรอินที่ยืดหยุ่นเหมาะกับผู้ป่วยแต่ละคน

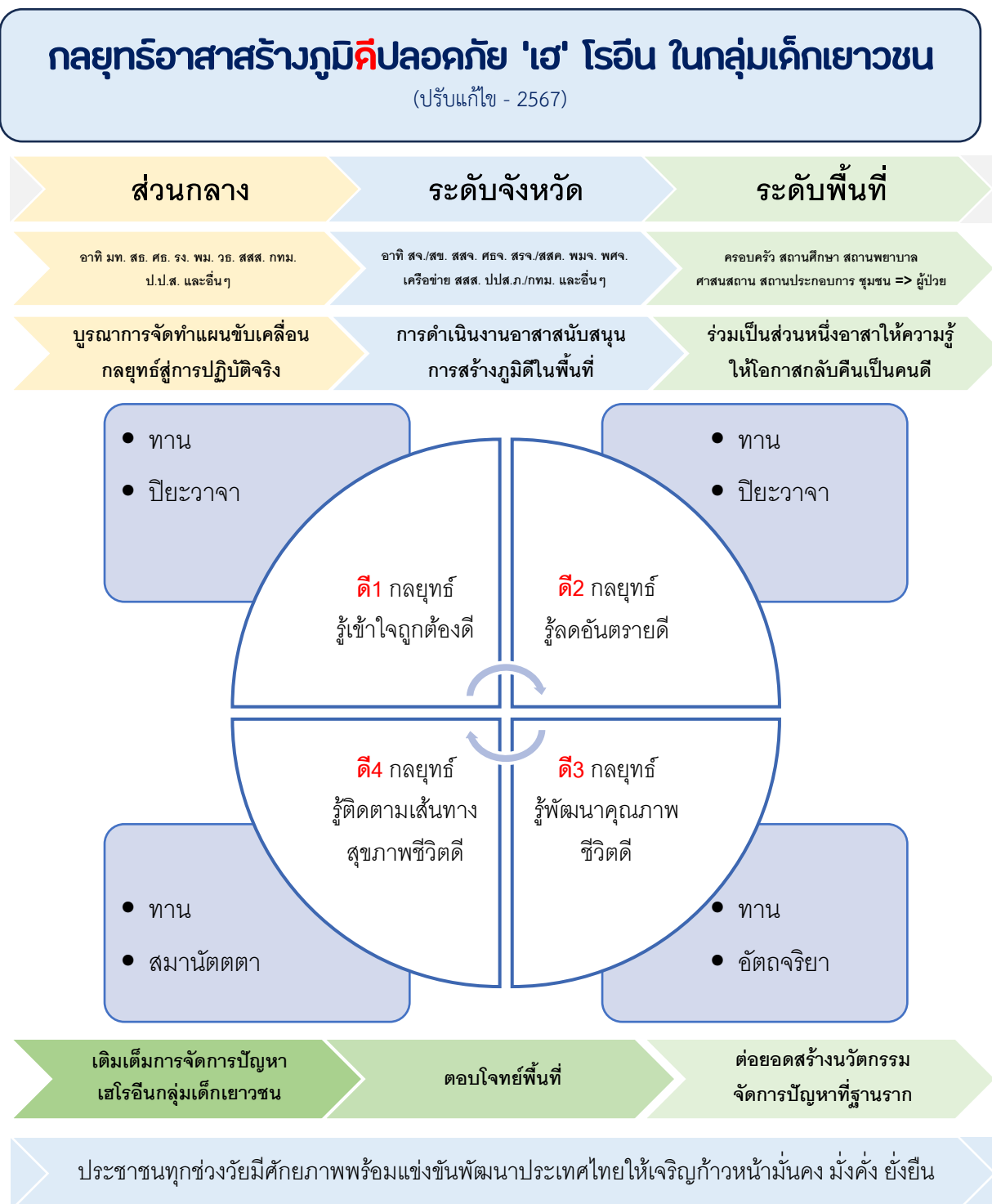
3) รู้อาสาเพื่อเข้าถึงการฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้กับผู้ป่วย พร้อมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยให้ดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปลอดภัยเฮโรอิน

4) รู้อาสาพัฒนาการติดตามช่วยเหลือเส้นทางเดินด้านสุขภาพของผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวช่วยให้การทำงานง่ายและคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น

โดยสามารถนำองค์ความรู้นี้ไปปรับประยุกต์ใช้พัฒนาต่อยอดสร้างเป็นนวัตกรรมจัดการปัญหาฐานรากที่มีคุณค่ากับสังคม เพื่อประชาชนทุกช่วงวัยมีศักยภาพพร้อมในการแข่งขันพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ให้เจริญก้าวหน้ามั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พัฒนาคนด้วยศาสตร์พระราชา

"ผนึกพลังขับเคลื่อนกลยุทธ์ พร้อมพัฒนาต่อยอดสร้างนวัตกรรมจัดการปัญหาจากล่างขึ้นบน"

แผนภาพ ความสัมพันธ์การขับเคลื่อนการดำเนินงานกลยุทธ์อาสาสร้างภูมิดีปลอดภัย 'เฮ' โรอิน ในกลุ่มเด็กเยาวชน (ปรับแก้ไข - 2567)

ที่มา: พิศมัย ทองเที่ยง, 2567 (ปรับแก้ไข).

ข้อมูลประกอบ

1. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2024). WORLD DRUG REPORT 2023: SPECIAL POINTS OF INTEREST.
2. Kanato Manop, Sarasiri Rachanikorn and Leyatikul Poonrut. (2023). ASEAN DRUG MONITORING REPORT 2022. ASEAN Narcotics Cooperation Center (ASEAN-NARCO).
3. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2023). Synthetic Drugs in East and Southeast Asia: Latest developments and challenges.
4. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2567). ข่าว ป.ป.ส.: ป.ป.ส. ระดมหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ เข้าร่วมอภิปรายเข้ม ชี้นำผลการศึกษาวิจัยมาสะท้อนสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของเฮโรอีน เร่งสร้างความตระหนักในกลุ่มเด็กและเยาวชน, เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2567.
5. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2566). แผนปฏิบัติการภายใต้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.
6. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
7. พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (ม.ป.ป.). ชีวิต งาน และสังคมที่สมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์.
8. อำพน กิตติอำพน. (2550). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
9. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). แนวพระราชดำริ การพัฒนาสู่ความยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
10. หน่วยราชการในพระองค์. จิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ”: ประวัติความเป็นมา. สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.royaloffice.th/...>
11. อุษณีย์ ฝั่งปาน, จิตรลดา อารีย์สันติชัย และศิริเศรษฐ เนตรงาม. (2566). รายงานการสำรวจสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของเฮโรอีนในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อหามาตรการป้องกันในระดับพื้นที่.
12. เกรียงไกร ฝั่งเชื้อ และคณะ. (2566). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การสำรวจสภาพปัญหาและแนวทางในการป้องกันปัญหาเฮโรอีนของกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันตก.
13. อุษณีย์ ฝั่งปาน, จิตรลดา อารีย์สันติชัย, ศิริเศรษฐ เนตรงาม และทีมวิจัยศูนย์วิจัยยาเสพติด วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2567). เอกสารประกอบการนำเสนอ เรื่อง การสำรวจสภาพปัญหาการแพร่ระบาดของเฮโรอีนในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อหามาตรการป้องกันในระดับพื้นที่.
14. เกรียงไกร ฝั่งเชื้อ และคณะ. (2567). เอกสารประกอบการนำเสนอ เรื่อง โครงการสำรวจสภาพปัญหาและแนวทางในการป้องกันปัญหาเฮโรอีนของกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ภาคตะวันตก.
15. SAMHSA. (2023). Harm Reduction. Retrieved 26th June 2024, from <https://www.samhsa.gov/find-help/harm-reduction>.